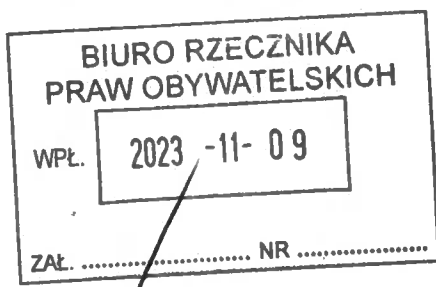

Warszawa, dnia 6. 11. 2023 r.

1001-1.070.120.2023

dot. VII.501.168.2023.KSZ

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku

W odpowiedzi na pismo z dnia 5 października 2023 r. dotyczące zamieszczenia na stronie internetowej Prokuratury Krajowej listu gończego zawierającego w treści imiona i nazwiska zmarłych pokrzywdzonych, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Prokuratura jako organ państwa działa zgodnie z konstytucyjną zasadą legalizmu, a więc na podstawie i w granicach prawa. Odnosi się to także do przestrzegania uregulowań obowiązujących w zakresie ochrony danych osobowych, w tym gromadzonych w toku postępowań przygotowawczych.

Do danych osobowych zawartych w aktach postępowania karnego nie stosuje się przepisów *rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)2016/697 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)* (Dz. Urz. UE L 2016.119.1). Wskazane dane osobowe nie spełniają bowiem wymogów określonych w art. 2 ust. 1 *rozporządzenia*, określającym, wespół z kolejnymi przepisami art. 2 i art. 3, zakres przedmiotowy stosowania jego przepisów.

Nie znajdują zastosowania w tym przypadku również przepisy *ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości* (Dz. U. z 2023 r. poz. 1206),

implementującej do polskiego porządku prawnego postanowienia dyrektywy *Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)2016/680 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez właściwe organy do celów zapobiegania przestępczości, prowadzenia postępowań przygotowawczych, wykrywania i ścigania czynów zabronionych i wykonywania kar, w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchyłająca decyzję ramową Rady 2008/977/WSiSW (Dz. Urz. UE L 2016.119.89)*. Zgodnie bowiem z art. 3 pkt 1 tej ustawy, jej unormowań nie stosuje się do ochrony danych osobowych znajdujących się w aktach spraw lub czynności lub urządzeniach ewidencyjnych, w tym tworzonych i przetwarzanych z wykorzystaniem technik informatycznych, prowadzonych na podstawie Kodeksu postępowania karnego.

W postępowaniu karnym dane osobowe są chronione zgodnie z zasadami wyznaczonymi przez normy prawa karnego procesowego.

W Kodeksie postępowania karnego uregulowana została instytucja listu gończego, który stanowi *sui generis* urzędowe ogłoszenie organu procesowego, rozpowszechniane poprzez rozesłanie, rozplakatowanie lub opublikowanie, w szczególności za pomocą prasy, radia, telewizji oraz Internetu. Warunki formalne listu gończego wyznacza art. 280 § 1 i 2 k.p.k., zaliczając do jego obligatoryjnych składników informację o treści zarzutu stawianego osobie poszukiwanej. Źródłem informacji o treści zarzutu jest w tym przypadku postanowienie o przedstawieniu zarzutów, którego elementy sprecyzowane zostały w art. 313 § 2 k.p.k. W świetle tej regulacji postanowienie o przedstawieniu zarzutów powinno zawierać wskazanie podejrzanego, dokładne określenie zarzucanego mu czynu oraz kwalifikację prawną tego czynu, przy czym przez dokładne określenie zarzucanego czynu rozumie się zwięzłe ujęcie zabronionego zachowania, ze wskazaniem czasu i miejsca jego wystąpienia, rodzaju i sposobu zachowania sprawcy oraz innych okoliczności charakteryzujących istotę czynu, charakteru i wysokości wyrządzonej szkody, a także osoby pokrzywdzonej wskutek popełnionego przestępstwa. Z tych też względów zamieszczanie w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów imienia i nazwiska pokrzywdzonego, o ile został on ustalony, jest koniecznością.

Mając powyższe na uwadze należy wskazać, że objęcie listem gończym dokładnego opisu zarzucanego podejrzanemu czynu, ze wskazaniem pokrzywdzonego, nie stoi w kolizji art. 280 § 1 k.p.k. i innymi przepisami procedury karnej, które nie przewidują obowiązku anonimizacji takich danych, jak również nie pozostaje w sprzeczności ze stanem prawnym odnoszącym się do ochrony danych osobowych.

Oczywiste jest jednak, że niejednokrotnie mogą zachodzić istotne względy przemawiające przeciwko wskazywaniu danych umożliwiających ustalenie tożsamości pokrzywdzonego, związane – w zależności od okoliczności konkretnej sprawy – z potrzebą zapewnienia ofierze przestępstwa bezpieczeństwa osobistego, jej ochroną jako osobowego źródła dowodowego przed wywieraniem bezprawnych nacisków lub zapobieżenia naruszeniom jej sfery prywatności oraz negatywnym reakcjom środowiskowym.

W analizowanym przypadku nie miało również miejsca działanie sprzeczne z zapisami *dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 2012.315.57)*. Niezależnie od faktu, że unijne dyrektywy nie mają przymiotu bezpośredniej stosowalności i w celu wdrożenia ich zapisów konieczna jest ich transpozycja na grunt porządku prawnego państwa członkowskiego w formie ustanowienia odpowiednich przepisów prawa krajowego, zasadnicze cele powołanej dyrektywy stanowią: zapewnienie ofiarom przestępstw odpowiednich informacji i wsparcia w toku postępowania karnego oraz zindywidualizowanego i niedyskryminacyjnego traktowania przez organy tego postępowania (art. 1, rozdziały 2 i 3) oraz ochrona ofiar przestępstw przed wtórną i ponowną wiktyimizacją, zastraszaniem i odwetem (art. 18, rozdział 4).

Za oczywiste należy uznać, że ochrona, o której stanowi dyrektywa, z uwagi na jej cele i instrumenty, za pomocą której ma być realizowana, odnosi się do osób żyjących, natomiast do członków rodziny ofiary – jeżeli doznali oni szkody w wyniku śmierci ofiary, której zgon był bezpośrednim skutkiem przestępstwa – odnoszą się wyłącznie te przepisy dyrektywy, które dotyczą prawa do informacji i wsparcia w trakcie postępowania karnego (przy dostrzeżeniu, że motyw 19 umożliwia państwom

członkowskim ustanowienie procedury ograniczającej liczbę członków rodziny, którzy mogą korzystać z praw określonych w niniejszej dyrektywie). Także wyłącznie do żyjących ofiar przestępstw, będących dziećmi, odnosi się powołany przez Pana Rzecznika art. 21 ust. 1 dyrektywy, stanowiący instrument ochrony przed ponowną wiktyimizacją, zastraszaniem oraz odwetem, ukierunkowany również na minimalizację ryzyka doznania przez tą szczególnie wrażliwą kategorię ofiar szkód emocjonalnych lub psychologicznych.

Zaakcentowania wymaga, że publikacja listu gończego, którego treść obejmowała imiona i nazwiska pokrzywdzonych, przy uwzględnieniu charakteru czynu stanowiącego przedmiot postępowania, nie mogła wyrzucić negatywnego skutku w płaszczyźnie ochrony dóbr osobistych osób im najbliższych, w zakresie w jakim ochrona ta może być wywodzona z art. 23 i 24 Kodeksu cywilnego.

Podsumowując powyżej przedstawione okoliczności świadczące o nienaruszeniu przepisów obowiązującego porządku prawnego oraz praw ofiar przestępstwa wskutek publikacji listu gończego w sprawie, której dotyczy pismo Pana Rzecznika, pragnę zapewnić, że ilekroć w konkretnych postępowaniach zachodzą będą okoliczności przemawiające przeciwko wskazywaniu danych pokrzywdzonego, z uwagi na potrzebę zapewnienia jego bezpieczeństwa lub zapobieżenia wtórnej wiktyimizacji, informacja o treści zarzutów będzie prezentowana w listach gończych – tak jak miało to miejsce dotychczas – bez wskazania danych umożliwiających identyfikację tej osoby.

z wyłączeniem danych

Dariusz Barski